

differentieering der Urkraft verklaart, waarbij de individuen en vervolgens de sociale groepen, waarin zij zich begeven, uitsluitend door hun inhaerente interesse naar een voor hun ontwikkeling voordeeligste stofwisseling streven, en daarbij alles in den socialen kamp afstooten en te vernietigen trachten, wat aan hun aanpassing in den weg staat, zoodat de geheele maatschappelijke orde, de staat inbegrepen, het resultaat wordt van de elkander onderling bekampende krachten, dan is in deze geheele beschouwing een eeuwige antinomie tusschen recht en macht, tusschen norm en natuurkracht ingevoerd. Zoodra deze opvatting zich in de rechtswetenschap baanbreekt, moet een eindelooze reeks antinomieën worden geschapen tusschen de aan het recht inhaerente gebiedscategorieën van gezag, plicht, toerekening, schuld, straf etc. en tusschen de naturalistische categorieën van oorzaak en gevolg, aanpassing en niet-aanpassing, macht en strijd. Het ware eerlijker in zulk een geval niet langer met **Gumplowicz** van een rechtswetenschap te spreken, maar van een natuurwetenschap van het sociale leven ²⁰⁾.

Toch ziet men hoe b.v. de moderne sociologische school in het strafrecht, behoudens enkele radicale uitzonderingen, bijv. **Kraepelin** en **Thomsen** ²¹⁾, nog blijft vasthouden aan de begrippen straf, schuld, toerekening en Tatbestand, ofschoon de noodwendige determineering van het zieleleven door het sociale milieu tegenover het postulaat van de zedelijke vrijheid met den grootsten nadruk wordt gehandhaafd, ofschoon de straf tot een bloote beveiligingsmaatregel tegen toekomstige anti-sociale gedragingen wordt gedenatureerd.

Niet de daad, maar de door het sociale milieu bepaalde anti-sociale gezindheid moet volgens deze sociologen in de straf worden getroffen. Terecht spreekt Prof. **v. Overbeck** in dit verband van een nimmer opgeloste antinomie in de opvattingen der moderne richting voor welke krachtens haar sociologisch uitgangspunt begrippen als Tatbestand, poging, deelneming en samenloop, maar evenzeer begrippen als straf en schuld alle beteekenis moeten verliezen ²²⁾.

Het is dan ook volkomen logisch, dat in het bekende Italiaansche voorontwerp Deel I tot herziening van de strafwetgeving (1921), waarin de grondgedachten van den leider der Italiaansche school, **Enrico Ferri** consequent worden doorgevoerd de juridische begrippen van schuld en straf zijn verdwenen. In plaats van de schuld treedt de verantwoordelijkheid voor de wet („responsabilità legale”, zie Leitsatz V), de term straf is door „sanctie” vervangen. In de onvermijdelijke natuurwet der sociale aanpassing wordt de rationeele en juridische rechtvaardiging gezocht van den dwang tegen individuen, die de grondslagen van het maatschappelijk leven aantasten ²³⁾. Maar, zoo mag men vragen, waarom houdt deze school nog vast aan den Tatbestand, als noodwendige voorwaarde voor het intreden der pseudo-strafrechtelijke sanctie?

Voor deze inconsequentie worden in hoofdzaak twee gronden aangevoerd, waarvan de eerste kortweg onhoudbaar is en de tweede op